॥ अर्ज्जुन उवाच ॥ दृष्टपाते च सेनायां हयान्संयच्छ सारथे। यावत्समीचे सैन्येऽस्मिन् कासौ कुरुकुलाधमः ।
सर्व्वानेताननादृत्य दृष्ट्वा तमतिमानिनं । तस्य मूर्द्ध्नि पतिष्यामि तत एते पराजिताः ।
एष व्यवस्थितो द्रोणो द्रौणिश्च तदनन्तरः । भीष्मः कृपश्च कर्णश्च महेष्वासा व्यवस्थिताः ।
राजानं नात्र पश्यामि गाः समादाय गच्छति । दक्षिणं मार्गमास्थाय शङ्के जीवपरायणः ।
उत्सृज्यैतद्रथानीकं गच्छ यत्र सुयोधनः । तत्रैव योत्स्ये वैराटे नास्ति युद्धं निरामिषं । १६४५
तं जित्वा विनिवर्त्तिष्ये गाः समादाय सर्व्वशः ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तः स वैराटिर्हयान्संयम्य यत्नतः । नियम्य च ततो रश्मीन् यत्र ते कुरुपुङ्गवाः ।
अचोदयत्ततो वाहान् यतो राजा सुयोधनः । उत्सृज्य रथवंशन्तु प्रयाते श्वेतवाहने ।
अभिप्रायं विदित्वा तं कृपो वचनमब्रवीत् । नैषोऽन्तरेण राजानं बीभत्सुः स्थातुमिच्छति ।
तस्य पार्ष्णिं गृहीष्यामो जवेनाभिप्रयास्यतः । नह्येनमतिसंक्रुद्धमेको युध्येत संयुगे । १६५०
अन्यो देवात्सहस्राक्षात् कृष्णाद्वा देवकीसुतात् । आचार्य्याच्च सपुत्राद्वा भारद्वाजान्महारथात् ।
किं नो गावः करिष्यन्ति धनं वा विपुलं तथा । दुर्य्योधनः पार्थजले पुरा नौरिव मज्जति ।
तथैव गत्वा बीभत्सुर्नाम विश्राव्य चात्मनः । शलभैरिव तां सेनां शरैः शीघ्रमवाकिरत् ।
कीर्य्यमाणाः शरौघैस्तु योधास्ते पार्थचोदितैः । नापश्यन्नावृतां भूमिमन्तरीक्षञ्च पत्रिभिः ।
तेषामापततां युद्धे नापयाने ऽभवन्मतिः । शीघ्रत्वमेव पार्थस्य पूजयन्ति स्म चेतसा । १६५५
ततः शङ्खं प्रदध्मौ स द्विषतां लोमहर्षणं । विस्फार्य्य च धनुःश्रेष्ठं ध्वजे भूतान्यचोदयत् ।
तस्य शङ्खस्य शब्देन रथनेमिस्वनेन च । गाण्डीवस्य च घोषेण पृथिवी समकम्पत ।
अमानुषाणां सर्व्वेषां भूतानां ध्वजवासिनां । ऊर्द्ध्वं पुच्छान्विधुन्वाना धावमानाः समन्ततः ।
गावः प्रतिन्यवर्त्तन्त दिशमास्थाय दक्षिणां ।
इति श्रीमहाभारते विराटपर्व्वणि गोहरणपर्व्वणि गोनिवर्त्तने त्रिपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५३ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ स शत्रुसेनां तरसा प्रणुद्य गास्ता विजित्याऽथ धनुर्द्धराग्र्यः । दुर्य्योधनायाभिमुखः प्रयातो भूयो रणं
सोऽभिचिकीर्षमाणः । १६६०
गोषु प्रयातासु जवेन मत्स्यान् किरीटिनं कृतकार्य्यञ्च मत्वा । दुर्य्योधनायाऽभिमुखं प्रयातं कुरुप्रवीराः सहसाऽभिपेतुः ।
तेषामनीकानि बहूनि गाढं व्यूढानि दृष्ट्वा बहुलध्वजानि । मत्स्यस्य पुत्रं द्विषतां निहन्ता वैराटिमामन्त्र्य ततोऽब्रुवाच ।
एतेन तूर्णं प्रतिपादयेमान् श्वेतान् हयान् काञ्चनरश्मियोक्त्रान् । जवेन सर्व्वेण कुरू प्रयत्नमासादयेयं कुरुसिंहवृन्दं ।
गजो गजेनेव मया दुरात्मा योद्धुं समाकाङ्क्षति सूतपुत्रः । तमेव मा प्रापय राजपुत्र दुर्य्योधनोपाश्रयजातदर्प्पं ।
स तैर्हयैर्वातजवैर्बृहद्भिः पुत्रो विराटस्य सुवर्णकक्षैः । व्यध्वंसयत्तद्रथिनामनीकं ततोऽवहत्पाण्डवमाजिमध्ये । १६६५
तं चित्रसेनो विशिखैर्व्विपाटैः संग्रामजिच्छत्रुसहो जयश्च । प्रत्युद्ययुर्भारतमापतन्तं महारथाः कर्णमभीप्समानाः ।
ततः स तेषां पुरुषप्रवीरः शरासनार्च्चिःशरवेगतापः । ज्ञातं रथानामदहत्समन्ताद्वनं यथाऽग्निः कुरुपुङ्गवानां ।
तस्मिंस्तु युद्धे तुमुले प्रवृत्ते पार्थं विकर्णोऽतिरथं रथेन । विपाटवर्षेण कुरुप्रवीरो भीमेन भीमानुजमाससाद ।